

самостійності створює умови для цілеспрямованого впливу викладача на формування й розвиток професійних якостей студента, які допомагають йому в практичній діяльності та сприяють підвищенню ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців.

Список використаної літератури

1. Карасюнок А. Є. Організація методичного забезпечення англомовних студентів на кафедрі ортодонції / А. Є. Карасюнок, Г. В. Воронкова, А. В. Ляховська, М. В. Трофименко // Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки». – Полтава, 2022. – С. 130-131.
2. Смаглюк Л. В. Академічна історія хвороби з ортодонції / Л. В. Смаглюк, Н. В. Куліш, А. Є. Карасюнок. – Полтава: Бліц Стайл, 2016. – 124 с.
3. Смаглюк Л. В. Оптимізація дистанційного навчання студентів з предмета «Ортодонція» / Л. В. Смаглюк, Н. В. Куліш, А. Є. Карасюнок, А. М. Білоус // Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки». – Полтава, 2022. – С. 283-284.
4. Смаглюк Л. В. Особливості додипломного дистанційного навчання з фаху «Ортодонція» / Л. В. Смаглюк, А. М. Білоус, А. Є. Карасюнок // Проблеми безперервної медичної освіти та науки. – 2021. – №1(41). – С. 29-32.
5. Смаглюк Л. В. Проблеми викладання ортодонції англомовним студентам / Л. В. Смаглюк, А. Є. Карасюнок, Г. В. Воронкова, Н. В. Куліш // Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти». – Полтава, 2021. – С. 246-247.
6. Трофименко М. В. Особливості вивчення предмета «Ортодонція» в умовах дистанційного навчання / М. В. Трофименко, А. В. Ляховська, А. Є. Карасюнок, Г. В. Воронкова // Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти». – Полтава, 2021. – С. 271-272.

РЕАЛІЗАЦІЯ НОВИХ СТАНДАРТІВ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ З ФАХУ «ОРТОДОНТІЯ»

Смаглюк Л.В., Куліш Н.В., Карасюнок А.Є., Трофименко М.В.

Полтавський державний медичний університет

Усі напрями навчання мають спільну мету – забезпечити високоякісну підготовку студентів і стати важливою складовою реформування галузі охорони здоров'я й реалізації соціальних пріоритетів держави. Тож однією з перспектив складової програми є вдосконалення практичної підготовки згідно з освітньо-професійною програмою.

Ключові слова: ортодонція, практичні навички, освітньо-професійна програма.

All areas of study have one goal - to ensure high-quality training of students and become an important component of reforming the health care sector and implementing the social priorities of the state. Therefore, one of the perspectives of the program component is the improvement of practical training according to the educational and professional program.

Keywords: Orthodontics, practical skills, educational and professional program.

Розвиток медичної науки в сучасному світі вимагає від лікарів постійного навчання, самовдосконалення й самоорганізації.

Незважаючи на об'єктивні сучасні реалії, медична освіта має забезпечувати високоякісну підготовку здобувачів освіти і стати важливою складовою реформування галузі охорони здоров'я й реалізації соціальних пріоритетів держави.

Нові вимоги сьогодення до підготовки спеціалістів нового типу потребують не тільки досконалого володіння спеціальністю, а й здобуття навичок комунікабельності, ділового спілкування, уміння адаптуватися до нових змін, розбиратись у питаннях страхування, економіки та юриспруденції.

Сучасний розвиток медичної науки і практики зумовлює необхідність вносити корективи в підготовку й підвищення кваліфікації медичних працівників із наближенням їхньої освіти до міжнародних стандартів.

Також однією з перспектив складової програми є вдосконалення практичної підготовки в системі Університетської клініки з гарантією відповідності попиту на ринку праці й реалізації знань у нових перспективних напрямках роботи за фахом.

Освітньо-професійна програма [1] – це система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими має оволодіти здобувач ступеня вищої освіти магістр.

У цьому контексті початкова компонента «Ортодонція» передбачає 10 кредитів ЄКТС. У новій редакції освітньо-професійної програми (ОПП) зі змінами й доповненнями, затвердженими Вченою радою університету, ми маємо з 64 позиції стоматологічних маніпуляцій, які має опанувати лікар-магістр, 16 позицій безпосередньо стосуються ортодонтичних маніпуляцій на відміну від 4, що були окреслені в попередньому варіанті ОПП.

Тому головний акцент у підготовці спеціаліста колектив кафедри вбачає у відпрацюванні практичних навичок під час контактних занять.

Відповідно до тематичного плану на 3 курсі здобувачі вищої освіти опрацьовують п. 3 ОПП – антропометричні дослідження моделей щелеп; п. 9 ОПП – визначення симптому Цилінського на контрольно-діагностичних моделях або на спеціальних кліше із зображенням різних варіантів співвідношення дистальних поверхонь других тимчасових молярів [3]. Під час прийому пацієнтів і клінічних розборів здобувачі відпрацьовують п. 10 і п. 11 ОПП – визначення сагітального й вертикального зазору між зубними рядами; п. 13 ОПП – визначення ознак ортогнатичного прикусу і його різновидів; п. 14 ОПП – визначення ознак патологічних видів прикусу. Вищезазначені маніпуляції

здобувачі опрацьовують на кожному контактному занятті. Оцінювання ступеня засвоєння отриманих знань і навичок відбувається на кожному занятті з відповідним позначенням у картці практичних навичок, яка є невід'ємним додатком паперового журналу академічної групи, а також під час проведення контрольного змістового модуля №1, який є підсумком опанування навичок.

Основними складовими освітнього процесу за ОПП «Стоматологія» є практичні заняття в Університетській клініці, під час яких надається можливість оволодіння сучасними профілактичними і лікувально-діагностичними стоматологічними технологіями. Поєднання сучасного матеріально-технічного забезпечення клінічної бази і професійний методологічний підхід до викладання основних фахових дисциплін на засадах доказової медицини дають змогу провадити якісну підготовку кваліфікованого фахівця за спеціальністю 221 «Стоматологія» галузі знань 22 «Охорона здоров'я». У цьому контексті засвоєння мануальних навичок здобувачами 4 курсу передбачає роботу в клінічних залах кафедри. Освітній процес відбувається в обладнаних за останніми технологіями, світлих приміщеннях, побудованих за стандартами, оснащених відеопроєкторами, телевізорами. Забезпеченість мультимедійним обладнанням для одночасного використання в навчальних аудиторіях становить 80%. За робочою програмою здобувачі вищої освіти на 4 курсі вивчають етіологію, патогенез, клініку, діагностику, лікування і профілактику зубощелепних аномалій прикусу [2]. Тому відпрацювання фахових компетентностей, зазначених у ОПП (п. 8 – визначення і фіксація центрального співвідношення; п. 10 – визначення конструктивного прикусу; п. 28 – корекція й активація знімних ортодонтичних апаратів; п. 36 – отримання анатомічних і функціональних відбитків різними відбитковими матеріалами; п. 37 – отримання моделей щелеп) відбувається під час контактних занять на 4 курсі. Заняття проводяться за стрічковим принципом, що дає змогу протягом двох тижнів, а саме стільки триває цикл із компонента, відпрацювати вищезазначені маніпуляції. Поєднання в одному закладі навчального, наукового й лікувально-діагностичного процесів сприяє незаперечному поліпшенню показників усіх складових його діяльності. Сучасний фахівець зі стоматології має не лише здобувати знання, а й навчитися працювати з новим обладнанням, ознайомитися з останніми науковими і клінічними досягненнями в стоматології. Саме такий принцип покладено в основу роботи Навчально-науково-лікувального центру ПДМУ, на базі якого розташовано площі кафедри ортодонції.

Найбільш відповідальним у підготовці фахівців є 5 курс. Навчання в цей період стає найбільш усвідомленим здобувачами, бо передбачає подальше працевлаштування й роботу здебільшого в приватних клініках. Дехто вже має досвід роботи асистентом стоматолога. Тематичним планом передбачено досить складні теми для опрацювання. Це власне дитяче протезування, тому мануальні навички з ОПП (п. 54 – проведення фізіологічної сепарації; п. 5 – виготовлення тимчасових шин і шинування при переломах зубів, альвеолярних відростків і щелеп; п. 65 – фіксація ортодонтичного кільця, коронки; п. 49 – припасування різних видів штучних коронок; п. 51 – проведення лігатурного зв'язування зубів) опрацьовуються в IX і X семестрах. Підсумком засвоєння мануальних навичок, які зазначені в ОПП, стає атестація за освітньо-професійною програмою підготовки за спеціальністю «Стоматологія», що відбувається у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

Об'єктивний структурований практичний (клінічний) іспит (ОСКІ) оцінює готовність випускника до провадження професійної діяльності відповідно до вимог стандарту вищої освіти шляхом демонстрування практичних (клінічних) компонентів професійної компетентності на реальному об'єкті або на моделі та проводиться екзаменаційною комісією закладу вищої освіти.

Навчальний компонент «Ортодонція» забезпечено робочою програмою, комплексом навчально-методичного забезпечення, силабусами. Для проведення практичної підготовки студентів розроблено програми практичної підготовки. Забезпеченість студентів навчальними матеріалами складає 100%. Для проведення підсумкової атестації здобувачів вищої освіти наявні методичні матеріали. Інформаційне забезпечення – навчальні книги (підручники, навчальні посібники тощо) й електронні ресурси. Наявні вітчизняні й закордонні фахові періодичні видання відповідного чи спорідненого профілю в бібліотеці закладу освіти, у тому числі в електронному вигляді не менше 5 найменувань. Забезпечено доступ до баз даних періодичних наукових видань англійською мовою відповідного чи спорідненого профілю. Наявний офіційний веб-сайт закладу освіти, на якому розміщена основна інформація про діяльність кафедри ортодонції.

Велике значення в оволодінні фаховими компетенціями здобувачами вищої освіти має рівень науково-педагогічних працівників кафедри відповідно до ліцензійних умов. Якісний склад викладачів – це лікарі, які мають вищу кваліфікаційну категорію лікар-ортодонт. Викладання лекційного матеріалу для здобувачів вищої освіти на 100% забезпечено науково-педагогічними працівниками, які мають науковий ступінь і вчене звання.

Для більш глибокого засвоєння практичних навичок, наведених у ОПП, у вибіркових компонентах означена на 5 курсі виробнича практика з ортодонції, під час якої в умовах сучасних стоматологічних клінік України здобувач вищої освіти має оволодіти професійними знаннями і вміннями здійснювати діагностичний процес, визначати провідні симптоми і синдроми, визначати попередній діагноз, проводити диференціувальну діагностику, під контролем лікаря-керівника формулювати остаточний клінічний діагноз, знати принципи лікування і профілактики [4]. Під час практики здобувач має використовувати сучасні діагностичні, лікувальні та інші пристрої, предмети і прилади для проведення фахової діяльності. Результатом такої роботи стає підсумковий модульний контроль практики, де здобувач повною мірою демонструє всі опановані навички відповідно до переліку фахових компонентів.

Сучасні вимоги до підготовки лікаря-стоматолога в закладах вищої освіти зумовлені потребами часу і мають бути зорієнтовані на інтеграцію української стоматології в кращі міжнародні практики, де вивчаються методи виготовлення й застосування знімних і незнімних ортодонтичних конструкцій. Усі напрями навчання (проблемно-орієнтоване, самонавчання, навчання через виробничу практику, науково-дослідницька робота в студентській науковій групі) мають на меті одне – забезпечити високоякісну підготовку студентів і стати важливою складовою реформування галузі охорони здоров'я і реалізації соціальних пріоритетів держави, оскільки від рівня підготовки майбутніх лікарів-стоматологів залежить якість надання медичної допомоги населенню країни. І наша повсякденна робота тому сприяє.

Список використаної літератури

1. Освітньо-професійна програма «Стоматологія». Другого (магістерського) рівня вищої школи за спеціальністю 221 Стоматологія. Полтава, 30 серпня 2019 р.
2. Смаглюк Л. В. Академічна історія хвороби з ортодонтії / Л. В. Смаглюк, Н. В. Куліш, А. Є. Карасюнок. – Полтава: Бліц Стайл, 2017. – 124 с.
3. Смаглюк Л. В. Базовий курс з ортодонтії: навчальний посібник для студентів, лікарів-інтернів і практикуючих лікарів / Л. В. Смаглюк, А. Є. Карасюнок, А. М. Білоус. – Полтава: Бліц Стайл, 2019. – 195 с.
4. Смаглюк Л. В. Пропедевтика ортодонтії / Л. В. Смаглюк, А. Є. Карасюнок, А. В. Ляховська. – Полтава: Копі Центр А. Ткаліч, 2021. – 202 с.

СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНИСТЬ ЯК ЗАПОРУКА ФОРМУВАННЯ НОВОЇ МОДЕЛІ СУЧАСНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Совгіря С.М., Бабенко В.І., Грінько Р.М., Задворнова А.П., Прилуцький О.К., Сербін С.І.*

Полтавський державний медичний університет

*Донецький національний медичний університет (м. Кропивницький)

Україна тепер – це країна європейської спільноти, громадяни якої мають уміти інтегруватись у соціальний, науковий, освітній простір сучасності. Тому вища українська освіта змінює парадигму з предметоорієнтованості на студентоцентричність як запоруку формування нової конкурентоспроможної моделі навчання.

Ключові слова: студентоцентризм, медична освіта, компетенції, формування лідерства.

Ukraine is now a country of the European community, whose citizens must be able to integrate into the modern social, scientific, and educational space. Therefore, higher Ukrainian education is changing the paradigm from subject-oriented to student-centered, as a key to the formation of a new competitive model of education.

Keywords: student-centeredness, medical education, competencies, leadership formation.

Як показують реалії сучасності, дуже важливим є формування особистості, яка має лідерські якості, уміє працювати в команді, володіє компетенціями, здатними на визначення проблеми і знаходження й реалізацію шляхів їх розв'язання [1;4]. Це стосується вищої освіти незалежно від галузі подальшого застосування. Сучасна система вищої освіти України ставить завдання постійно покращувати й оновлювати форми і методи навчання. Основними векторами державної політики в розвитку вищої освіти стали особистісна орієнтація, зростання якості освіти, оновлення її змісту і форм, запровадження інноваційних технологій навчання, інтеграція вітчизняної освіти в європейський і світовий освітні простори [2;3].

Раніше в Україні, як і в інших пострадянських країнах, було переважно предметоцентричне навчання, мета якого – дати середній обсяг знань узагальненій більшості студентів. *Застарілі підходи, коли виключно заклад освіти вирішував, що «потрібно» здобувачеві, яким саме формам і методам навчання й викладання віддавати перевагу, залишилися в минулому.* Але з новими умовами це створило ситуацію неконкурентоспроможності випускників українських медичних вишів у європейському середовищі. Нові соціально-економічні умови вимагали і на внутрішній ринок праці принципово нового контингенту лікарів. Тобто обставини спонукали до реформування підготовки медичних фахівців, які б відповідали гнучким умовам сьогодення. Наслідком активної реакції освітнього середовища на мінливі потреби ринку праці, потреби формування загальних і фахових компетентностей, необхідних не лише для якісного виконання професійних обов'язків, а й для розв'язання життєвих проблем, ситуацій, нагальних проблем державотворення, вектором освіти стала студентоорієнтованість навчання [2;7]. *Нині використання студентоцентрованого підходу забезпечує посилення ролі здобувача вищої освіти як рівного учасника процесу навчання – від пасивного слухача до активного і вкрай мотивованого.*

Із точки зору принципу студентоцентрованості здобувач вищої освіти стає суб'єктом із власними унікальними інтересами, потребами, досвідом, який спроможний бути автономним і відповідальним учасником освітнього процесу [4;5;8].

Студентоорієнтованість – це концентрація уваги й методів освіти на врахуванні якостей особистості, здатностей до формування індивідуальних освітніх траєкторій і, відповідно, індивідуального профілю компетенцій.

Концепція студентоцентризму охоплює такі основні напрями:

- акцент на активне, а не пасивне навчання;
- акцент на глибоке вивчення й розуміння навчального матеріалу;
- підвищення відповідальності здобувачів вищої освіти;
- розвиток почуття самостійності в здобувачів вищої освіти;
- взаємодія і взаємоповага між викладачем і здобувачем вищої освіти;
- рефлексивний підхід до навчального процесу і викладача, і здобувача вищої освіти.

Мета студентоцентрованого навчання – створення сприятливих умов для більш ефективного засвоєння знань, формування професійних умінь і навичок, компетентностей, за збереження свобод здобувачів вищої освіти для досягнення культурних і освітніх цілей [5;6;8].

Таке спрямування навчальної діяльності передбачає створення всіх умов для розвитку особистості та її професійних якостей, необхідних для успішної фахової роботи й кар'єрного зростання. Слід зазначити, що за студентоцентрованого підходу змінюється роль викладача, адже він має стати для студента референтною особою. Раніше роль викладача була домінуючою, що інколи мало й негативні наслідки для формування майбутнього лідера або особистості, яка має виражене критичне мислення, тому що існує тонка межа між авторитетом і авторитариз-